

A hatvani Ady Endre Könyvtár jubileumi évkönyve

A hatvani Ady Endre könyvtár sokszínű tevékenységét tanúsítják többek között a talán kevésbé közismert kiadványai. A *Hatvani lexikon* (1996), *A Délsziget repertórium*, 1986–1996 (2001) és az immár tizenharmadik alkalommal évente megjelenő *Hatvani kalendárium* (nem szólva most egyéb kiadványaikról) után ezúttal a könyvtár alapításának hatvanadik évfordulójára adtak ki egy terjedelmes tanulmánykötetet. A hat évtizedet átfogó évkönyvben – jól tagolt, egymásra épülő fejezetekben – mintegy hatvan rövidebb-hosszabb tanulmányt, dokumentumot, emlékeztet, a könyvtári munka egy-egy területére kitekintő és az intézmény tágabb értelemben vett közművelődési tevékenységéhez kapcsolódó elemzést, tudósítást olvashatunk. Köztük az olvasók, a könyvtárhasználók méltatásait, eszmefuttatásait is.

Az első, a könyvtár történetével foglalkozó fejezetben Sinkovics Erika igazgató bemutatja, hogy a helyi művelődési ház húsz négyzetméteres helyiségében, 1950-ben elhelyezett 150 kötetes „gyűjteményből” az évtizedek nyomán hogyan jött létre az egyik legkorszerűbb városi könyvtárunk. Mindezt jól egészíti ki *A könyvtár történeti kronológiája* című összeállítás, valamint a korábbi igazgatók írásai: Békés György (aki 1952-től 1975-ig volt a könyvtár igazgatója) egykori szakdolgozata (*A hatvani járási könyvtár fejlődése 1964-ig*), Kocsis István (aki huszonkilenc éven át követte őt e tisztségben) és Jellinek János (ő a művelődési központtal hat évig összevont könyvtár élén állt) visszaemlékezései. Különösen érdekesek Kocsis István írásából azok a részletek, amelyekben az intézmény régi épületének konok következetességével és leleményességgel megvalósított bővítéseit, az MSZMP városi székháza megszerzésének (a tanácsülésen egyetlen szavazaton múlt), átépítésének változatos mozzanatait idézik fel. A gyermekkönyvtár múltját és jelenét idéző hangulatos írások, az európai uniós támogatások számbavétele (*A jövő könyvtára a jelenben*) után a könyvtári állományról, a zenei és a helytörténeti gyűjteményről, illetve az újhatvani fiókkönyvtárról olvashatunk a múltba is tekintő helyzetképeket. Újabb fejezet mutatja be a könyvtárban őrzött értékes hagyatékot, egyedülálló „különgyűjteményeket”, és az adományozók munkásságát, köztük a városhoz: Kocsis István hegedűművész életútjának teljes dokumentációját, személyes tárgyait; Chikán Bálint művészettörténész portrégyűjteményét; Gódor Kálmán festőművész alkotásait; Perei Zoltán grafikusművész szinte teljes életművét magában foglaló mintegy kétezer fametszetét és a Sulyok Dezső Archivumot, a neves kisgazda politikusnak a tengerentúlról áthozott könyveit, levelezését és egyéb emigráns sajtótermékeket. (Az előbbiekből válogatott gazdag anyagot négy állandó kiállításon tekinthet meg az érdeklődők.)

A könyvtár „mindennapjairól” szóló részben – a múltat is felelevenítve – az általános iskolai könyvtárak ellátásáról (Fazakas Zsigmondné), majd a könyvtár kiadványairól olvashatunk. Bacsza Tibor szemléléséből a bevezetőben említett kiadványokon túl számosat felsorol, példaként arra, hogy „*pezsgő miliőben, elkötele-*

zett vezetés mellett” mire képes a könyvtár. Csak a legfontosabbakat említem meg: eddig harminckét olvasókönyv és népdalgyűjtemény az olvasótáborok résztvevőinek, a település közéleti kérdésével is foglalkozó *Hatvani Hírmondó* című újság, a gyermekkönyvtár *Hatvani Fűrész* újsága, 150 rejtvényfüzete, a *Hatvani Füzetek* című helytörténeti kiadványsorozat stb. Az olvasótáborokról sokat és sokan – köztük Kocsis István is – írtak. Elvi és módszertani kérdéseket is taglaló „visszatekintése” a hatvani olvasótáborokra azért is tanulságos, mert feltehetően ez az egyetlen az országban, amelyet 1972 óta folyamatosan megszerveznek. A középiskolások részére szervezett határon túli és hazai táborozások programjainak, eseményeinek leírása a közösségteremtés és -megőrzés sajátos dokumentuma. Ezt teszi még hitelesebbé az egykori táborlakókból kiscsoportvezetővé előlépett Nagy Nándor szociológus, történész visszaemlékezése és Fehér Ágnes pedagógusnak, az új táborvezetőnek az olvasótáborba invitáló, ugyanakkor meditatív hangulatú írása.

Azt, hogy akár olvasótáborok szervezéséhez vagy számos könyvtári rendezvényhez miként nyújtottak és nyújtanak megfelelő háttérrel az intézményben tevékenykedő civil szervezetek (Ratkó József Közművelődési Egyesület, Hatvan Közművelődéséért Alapítvány, Bugát Pál TIT Egyesület stb.) vázolja fel Monori Zoltán adatgazdag írása, amelyet a könyvtárban tevékenykedő egyéb közösségekről (Sakk Kör, Díszítőművészeti Kör stb.) szóló színes tudósítások követnek. Közöttük kapott helyet Nagy Zoltánnak, a „Királyi Főszakács” cím birtokosának a könyvtár kertjében szervezett főzőversenyekről – a szó szoros értelmében vett – jóízű sorai.

A változatos tartalmú *Függelék* előtt könyvtárosi visszaemlékezések, a könyvtárhasználóknak az intézményt (és a munkatárait is) méltató, élményszerű, jól érezhetően nem a feladat nehézségeivel küszködő, meleg hangvételű írásai zárják a kötetet.

Talán e teljességet jócskán nélkülöző mustrából is kiderül, hogy az évkönyv nemcsak a könyvtári szolgáltatások változásainak, fejlődésének bemutatására, hanem jóval többre vállalkozik. A tárgyilagos, ám szubjektív hangulatú írások azt is reprezentálják, hogyan vált az intézmény a helyi közélet, a társasági élet, a közművelődés meghatározó helyszínévé. Nem szólva széles körű közönségkapcsolatairól, amiket jól tanúsítanak az évkönyv külső – újságíró, lelkész, rádióriporter, képzőművész, fuvolaművész, zenetanár, helytörténész, filozófus és mások – munkatársai is. Akárcsak a könyvtárosoké, az ő írásaik is az önkifejezés öröme, a kollegialitás, az együvé tartozás jó érzését sugallva elevenítik fel a könyvtár szellemiségét, meghitt, sajátos légkörét, szellemi auráját. Ehhez járul hozzá a kiválóan tipografizált kiadványban közölt több mint 200 fekete-fehér és színes fotó, illusztráció.

Az emlékkönyv megkerülhetetlen forrásmunka a hazai könyvtárügy és könyvtártörténet tanulmányozóinak. Mint Szabó Zsolt polgármester beköszöntőjében olvashatjuk: „*emléket állít azoknak, akik évtizedeken keresztül meghatározták az intézmény működését, és sokat tettek a magyar könyvtárügyért helyben és országos szinten egyaránt*”. Ám mindenekelőtt a város polgárainak jogos önbecsülését növelő olvasmánya, amely a múltat idézve mutat példát akár újabb közösségi értékű feladatok kollektív megvalósításához.

(A hatvani Ady Endre Könyvtár emlékkönyve 1951–2011. Főszerk. Bacsa Tibor, Hatvan, 2011. 256 p.)

Arató Antal